

MALP

Mange måder at lære på

Midtvejs i projektet

Midtvejsstatus
November 2010
Sønderborg, Danmark

MALP

Mange måder at lære på

Et forskningsbaseret udviklings samarbejde mellem Vejle Kommune og Universe Research Lab

Projektets styregruppe

- Anette Jensen
Skolechef, Vejle Kommune (Formand)
- Elin Aggeboe
Konsulent i skoleafdelingen, Vejle Kommune
- Frans Ørsted Andersen
Lektor, DPU, Aarhus Universitet, Ekstern
Forsker, Universe Research Lab
- Tatiana Chemi
Forsker, Universe Research Lab
- Jens Jørgen Christensen, Skoleleder
Petersmindeskolen, Vejle Kommune
- Rikke Vagn Hansen
Lærer, Formand for Vejle Lærerkreds
- Anders Holm
Konsulent i skoleafdelingen, Vejle Kommune
- Henrik Jacobsen (Projektleder)
Forsker, Universe Research Lab
- Mette D. Johansen
Formand for BUPL, Kreds Vejle
- Jørgen Juul, Læreruddannelsen i Jelling
University College Lillebælt
- Hans Henrik Knoop (Forskningsansvarlig)
Lektor, DPU, Aarhus Universitet og Ekstern
forsker, Universe Research Lab
- Christina Hedegaard Lüthi
Forsker, Universe Research Lab
- Villy Raahauge, Skoleleder
Egtved Skole, Vejle Kommune
- Ole Robenhagen
Leder af PPR, Vejle Kommune
- Claus Svold
Børn- og Ungedirektør, Vejle Kommune

Om Vejle Kommune

Projektet "Mange Måder At Lære På" startede medio 2008 og er indtil videre planlagt at køre frem til medio 2011. Projektet omfatter alle skoler i Vejle Kommune, i alt: 35 skoler med over 1700 lærere/skolepædagoger, over 120 ledere og godt 12.000 elever.

"Mange måder at lære på" er iværksat af Vejle Kommunes skolevæsen af flere grunde: Dels ønskede kommunen at give hele skolevæsenet en mulighed for udvikling, som lå udover det sædvanlige, dels ønskede man at styrke oplevelsen af at være blevet ét skolevæsen efter kommunesammenlægningen, og endelig ønskede man, at alle kommunens skoler skulle have mulighed for at stifte nærmere bekendtskab med den videnskab, der blev anvendt i TV-programmerne Plan B, hvor læreren samt tre af ni elever kom fra den nuværende Vejle Kommune, og SKOLEN, der foregik på en af Vejles folkeskoler, Gauerlund Skole.

Læs mere på: <http://www.skole.vejle.dk/page30668.aspx>

Om Universe Research Lab og Universe Fonden

Universe Research Lab er en forskningsenhed i den almennyttige fond Universe Fonden, som arbejder fokuseret med at kombinere teori og praksis ved at lade forskere og praktikere arbejde sammen om forskning og praksisudvikling. Forskningsmæssigt beskæftiger man sig bl.a. med komplementære sammenhænge mellem læring og livsglæde, mellem kreativitet og livsglæde, mellem kreativitet og social ansvarlighed, mellem individualitet og fællesskab og mellem leg og læring.

Læs mere på: www.universereseachlab.dk

© 2010 Vejle Kommune og Universe Research Lab

Nærværende rapport er forfattet af lektor Frans Ørsted Andersen, DPU, Aarhus Universitet og ekstern forsker ved Universe Research Lab, sekretariatschef Gitte Bjerre, Universe Research Lab, post.doc Tatiana Chemi, DPU, Aarhus Universitet forsker, Universe Research Lab, forsker Henrik Jacobsen, Universe Research Lab, faglig leder Anne Kirketerp, AEC, Aarhus Universitet og ekstern forsker ved Universe Research Lab, lektor Hans Henrik Knoop (faglig ansvarlig), DPU, Aarhus Universitet og ekstern forsker ved Universe Research Lab og forsker Christina Hedegaard Lüthi, Universe Research Lab.

Sønderborg, november 2010

Indhold

Indledning	5
Baggrundsinformation om MMALP	5
Projektets hovedfaser.....	7
Projektmodel.....	8
Om 2. vilkårsundersøgelse.....	10
Status på de 8 skoler med højest deltagelse	11
Status på forsknings- og udviklingsprojekterne	12
Sammenfatning.....	17
Perspektivering og 3. vilkårsundersøgelse	18

Indledning

Denne midtvejsstatusrapport beskriver i kort form, hvad der er sket i projekt "Mange Måder At Lære På" (MMALP) det seneste års tid. MMALP er et forskningsbaseret udviklingsprojekt, som gennemføres i samarbejde mellem Vejle Kommune og Universe Research Lab.

Rapporten skitserer rationalet bag projektet og giver en aktuel status vedr. pågående forsknings- og udviklingsprojekter på skolerne samt en status vedr. de skoler, som har valgt at deltage i den frivillige 2. vilkårsundersøgelse medio 2010.

Forskerne i MMALP har været involverede i en lang række aktiviteter knyttet til skolerne i Vejle Kommune det seneste år, og flere har præsenteret deres arbejde på den internationale forskerkonference *The 5th European Conference on Positive Psychology* i København i juni 2010, som Aarhus Universitet var hovedvært for. Universe Fonden bidrog som sponsor til konferencen. Dertil kommer en række artikler og interviews om MMALP. For mere information om dette se www.mmalp.dk

Baggrundsinformation om MMALP

Denne rapport beskriver 2. fase af det forskningsbaserede udviklingsprojekt "Mange Måder At Lære På" (MMALP). Projektet er planlagt til at løbe over tre år og startede medio august 2008. Samtlige skoler i Vejle Kommune deltager i projektet, hvilket betyder, at godt 12.000 elever og ca. 1.700 professionelle lærere, skolepædagoger og ledere er involverede. Skolerne deltager dels i udviklingsprojekter, som har til formål at styrke skolernes arbejdsvilkår, trivsel og faglighed, og dels i pædagogiske forskningsprojekter rettet mod at bidrage med ny viden om læring, kreativitet, undervisning og innovation.

Projektet tager udgangspunkt i et politisk ønske om at skabe rammer for en endnu mere differentieret pædagogik, som i højere grad kan imødekomme elevers forskelligheder, og i dette øjemed tages den nyeste viden om læring og pædagogik i brug.

Projektet er designet, så der i udgangspunktet fokuseres på nogle af de allervigtigste *forudsætninger for at trives og fungere professionelt/ledelsesmæssigt i skolen*. Konkret anvendes webbaserede surveys omfattende op til 12 hovedkategorier vedr. oplevelsen af hverdagen som elev, professionel eller leder i skolen:

- *Fysiske omgivelser* (elever, professionelle og ledere)
- *Fysisk sundhed* (elever, professionelle og ledere)
- *Valgfrihed, kontrol over egen situation og tryghed* (elever, professionelle og ledere)
- *Faglig, personlig og social udvikling / læring* (elever, professionelle og ledere)
- *Individuelle styrker og svagheder* (professionelle og ledere)
- *Tryghed og engagement* (elever, professionelle og ledere)
- *Kreativitet* (professionelle og ledere)
- *Social ansvarlighed* (professionelle og ledere)
- *Kommunikation* (elever, professionelle og ledere)
- *Undervisningens organisering og klasseledelse* (elever, professionelle og ledere)
- *Organisering og ledelse* (professionelle og ledere)
- *Indsats og udbytte* (elever, professionelle og ledere)

Alle spørgekategorier er således udtryk for *kvaliteter*, som fra et opdateret videnskabeligt perspektiv bør være til stede i hverdagen. Bemærk, at det er *kvaliteter, som befordrer og beriger arbejdet som professionel/leder i samme øjeblik, de optræder*, og som derfor *kan forventes at være positivt selvforstærkende i hverdagen*, hvis man er opmærksom på / tilgodeser dem, hvilket i princippet står enhver involveret helt frit for. Kategorierne, som altså også er anvendt i 1. vilkårsundersøgelse, gør det således muligt at vurdere, i hvilket omfang skolerne er i stand til / prioriterer dét, de vil opleve størst trivsel ved.

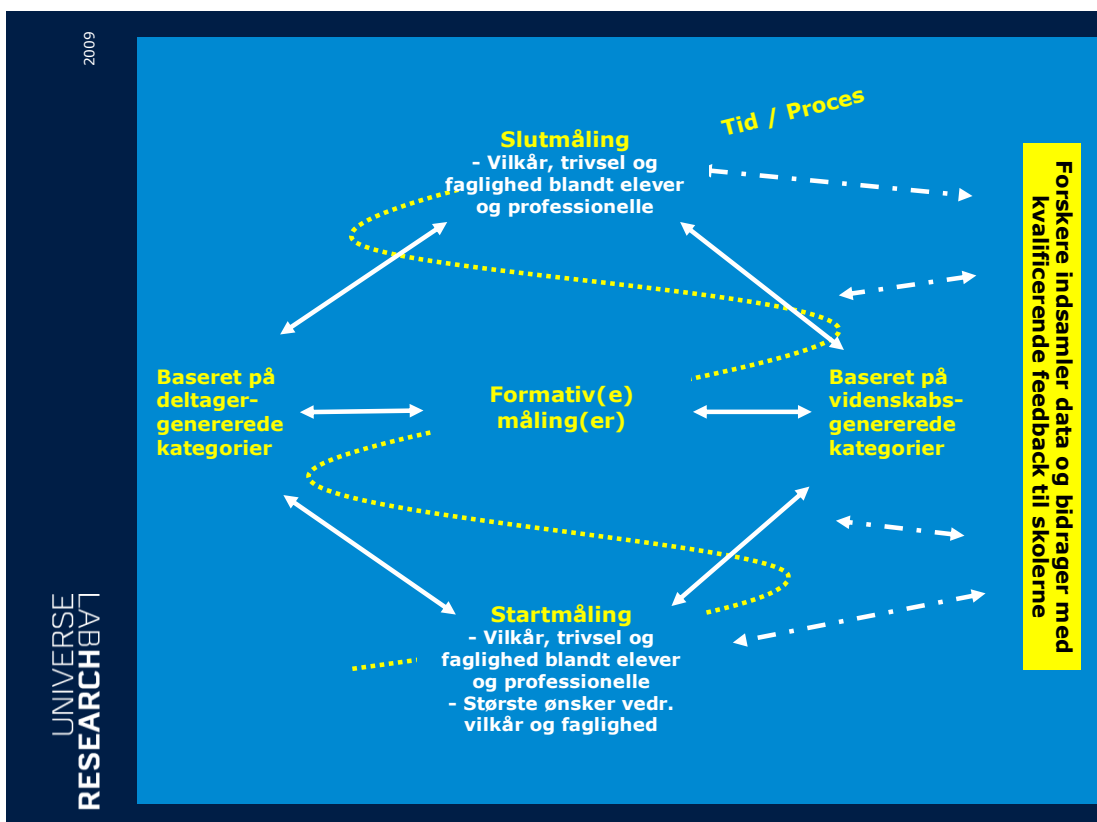
Spørgekategorierne og undersøgelsesdesignet i MMALP er delvist baseret på lektor Hans Henrik Knoops forsknings- og udviklingsarbejde udført på Danmarks Pædagogiske Universitet og Aarhus Universitet i perioden 2001-2008, herunder udviklingen af evalueringsredskabet godskole.dk (sammen med lærer Svend Erik Schmidt, 2004-2005), udviklingen af TV2-programserien Plan B (sammen med lærer Mariane Schmidt, lærer Svend Erik Schmidt, lærer Susanne Aabrandt og lærer Per Havgaard, 2006-2007) samt i Regeringens Skolestartsudvalg (2006) og Undervisningsministeriets udvalg vedr. Elevens Alsidige Udvikling (2002-2003, 2008-2009).

Projektets hovedfaser

- **I 1. fase – primo 2009 til medio 2009** – gennemførte alle elever, lærere, skolepædagoger og ledere webbaserede surveys. På baggrund af resultaterne fra disse er der afholdt fortolkningsmøder på de enkelte skoler, hvor lærere, skolepædagoger og ledere ud fra egne lokale scorer har kortlagt styrker og behov vedr. arbejdsvilkår og trivsel. Herefter er der udarbejdet strategiske anbefalinger vedr. videre udvikling af egen skole. Dette har samlet set givet projektet en stærk faglig og demokratisk legitimitet ved, at alle professionelle har haft en stemme i såvel etableringen af det fælles datagrundlag som i de lokale fortolkninger heraf. I den første sammenfattende rapport fra projektet, som blev udarbejdet i efteråret 2009, gav forskerne et bud på et samlet billede af Vejle Kommunes Skolevæsen, der både kunne betragtes som et overordnet supplement til de lokale projekter på de enkelte skoler, og som et samlet billede i sin egen ret.
- **I 2. fase – medio 2009 til ultimo 2010** – er der gennemført en bred vifte af tiltag på de enkelte skoler. Idéen har primært været, at skolerne – ved at have set sig selv via fortolkningen af de besvarede spørgeskemaer – har fået mulighed for i højere grad end ellers at prioritere dét, de er kommet frem til, og som er virkelig vigtigt for dem. Nogle skoler har haft forskere tilknyttet deres udviklingsprojekter, mens andre har arbejdet på egen hånd på grundlag af de lokalt udarbejdede anbefalinger fra fortolkningsmøder i forbindelse med den første vilkårsundersøgelse. Der er stor variation skolerne imellem, både hvad angår omfanget og arten af udviklingsprojekter, men det har været en fælles mulighed for alle at udnytte det brede og nuancerede grundlag, som udkrystalliseredes via den første vilkårsundersøgelse og de dertil knyttede fortolkningsmøder. I marts-april 2010 fik alle skoler mulighed for at deltage i den 2. vilkårsundersøgelse. Undersøgelsen var i modsætning til 1. vilkårsundersøgelse frivillig, og antallet af spørgeskategorier begrænset på baggrund af statistiske analyser fra 1. vilkårsundersøgelse. Alle skoler blev dog opfordret til at deltage, såfremt de havde brug for "en mellemtid" i udviklingsarbejdet dvs. såfremt de fandt det meningsfuldt at danne sig et overblik over progressionen i arbejdet.
- **Nærværende rapport beskriver de samlede resultater af denne 2. vilkårsundersøgelse.** Da både spørgeskema og omstændighederne vedr. besvarelsen afviger fra 1. vilkårsundersøgelse, kan resultaterne af 2. vilkårsundersøgelse ikke sammenholdes direkte med resultaterne fra 1. vilkårsundersøgelse. Resultaterne af 2. vilkårsundersøgelse kan udelukkende bruges som indikationer i forhold til de udvalgte områder.

- **I 3. fase – ultimo 2010/primo 2011** – gennemføres den sidste vilkårsundersøgelse, som er obligatorisk for alle skoler. Her vil det vise sig, hvorvidt elever, pædagoger, lærere og elever oplever at have fået bedre vilkår for læring, undervisning og ledelse i løbet af projektperioden. Igen vil det være muligt at få et nuanceret blik på styrker og behov i Vejle Skolevæsen, som kan danne grundlag for videre udviklingstiltag. Ikke mindst det i foråret 2010 iværksatte kommunale opfølgingsprojekt "Skolen i Bevægelse" vil kunne følge strategisk op på erfaringerne og resultaterne fra MMALP.

Projektmodel

Model 1. Forskningsbaseret udvikling i MMALP. Modellen indikerer beskrivende forskningstyper anvendt ved start-, midtvejs- og slutmålinger samt handlingsrettet (formativ) forskning undervejs i projektet. Desuden indikeres, hvorledes forklarende og forstående forskning på udvalgte områder kan gennemføres på et hvilket som helst tidspunkt i projektet.

MMALP er baseret på en ide om at kombinere forskningstyper, således at der gennem projektet fastholdes et fokus på fælles kategorier, som danner grundlag for de anvendte surveys i forbindelse med startmåling, formative evalueringer/målinger – som fx nærværende midtvejsstatus - og slutmåling. Der anvendes ud over omtalte surveys en bred vifte af metoder til forståelse af aspekter af den komplekse sammenhæng, Vejle Kommunes Skolevæsen udgør.

Undervejs gennem hele projektperioden har Vejle Kommunes forvaltning og konsulenter samt eksterne forskere og konsulenter været involverede i en bred vifte af samarbejder med skolerne.

Om 2. vilkårsundersøgelse

2. vilkårsundersøgelse blev gennemført efter en del drøftelser herom i styregruppen. Der var bl.a. en bekymring for, at der skete for mange ændringer på skolerne, herunder en ret omfattende fyringsrunde, i den pågældende periode til, at man ville kunne forvente et tilstrækkeligt upåvirket billede. Ligeledes var en del skoler på undersøgelsestidspunktet relativt tidligt i deres respektive udviklingsforløb, hvilket i givet fald ville gøre en form for midtvejsstatus mindre relevant i forhold til resultatvisning. Men da en del skoler faktisk var godt i gang med deres projekter, blev det besluttet at gennemføre den 2. vilkårsundersøgelse som planlagt, men i en begrænset version, hvor kun de statistisk mest betydende kategorier blev medtaget. Tilmed blev det besluttet at gøre undersøgelsen frivillig for skolerne, hvilket samlet set betød, at det ville blive vanskeligere at foretage egentlige sammenligninger mellem 1. og 2. vilkårsundersøgelse – og dermed også vanskeligere at vurdere, hvorvidt der kunne konstateres ændringer i skolernes profiler fra 1. til 2. vilkårsundersøgelse. Ikke desto mindre forsøgte dette dog via forskellige statistiske teknikker, klyngeanalyser (fx store vs. små skoler, byskoler vs. landskoler mv.), frafalds- /bortfaldsanalyser o. a., men de viste sig ikke at være i stand til at udsige ret meget, så vi valgte i forskergruppen at se bort fra dem, hvilket styregruppen også sidenhen tilsluttede sig.

Konkret deltog 418 professionelle (under 1/3) og 49 ledere (under halvdelen) i 2. vilkårsundersøgelse. Trods de relativt lave svarprocenter viste sammenstillinger af 1. og 2. vilkårsundersøgelse dog et ret stort sammenfald / dvs. ret små afvigelse i gennemsnitsscorer og standardafvigelse, hvilket kan give anledning til en formodning om, at 2. vilkårsundersøgelse kan være mere repræsentativ, end den lave svarprocent umiddelbart signalerer.

Men i lyset af, at det samlet set vil være svært at sige noget præcist om kommunen som helhed på baggrund af 2. vilkårsundersøgelse, blev det i forskergruppen såvel som i styregruppen besluttet at afstå fra at offentliggøre nogen samlet kommunal rapport i forbindelse med den 2. vilkårsundersøgelse. Af samme grund er nærværende rapport primært at betragte som et internt arbejdsredskab i projektet, som så er blevet suppleret med individuelle afrapporteringer til skolerne samt tilbud om facilitering af de 8 skoler, som havde en svarprocent på 50 procent eller derover, og som samtidig havde et tilstrækkeligt højt antal svar, til at det gav mening. Dette har 4-5 skoler i skrivende stund har taget imod i forskellige former tilpasset skolernes ønsker.

Nærværende rapport gør ydermere rede for status i de forsknings- og udviklingsprojekter, som forskerne er involverede i på de enkelte skoler. Da de lokale forsknings- og udviklingsprojekter

i sagens natur ikke tillader generaliseringer til kommunalt niveau, og dermed heller ikke kan anvendes strategisk på kommunalt niveau, er resultaterne af disse projekter ikke medtaget i denne rapport.

Status på de 8 skoler med højest deltagelse

2. vilkårsundersøgelse var som nævnt frivillig, hvilket betød en forventeligt lavere svarprocent i projektet. Nogle skoler havde dog så høj en svarprocent, at forskerne mente, det ville være på sin plads at give dem en særskilt feedback.

Otte skoler havde en svarprocent på 50 eller derover samt et tilstrækkeligt antal besvarelser, og de fik derfor en særskilt henvendelse fra forskerne med deres kvantitative og kvalitative resultater af 2. vilkårsundersøgelse samt et tilbud om yderligere facilitering fra forskerne, hvis de måtte ønske det. De otte skoler er Bredagerskolen, Bredsten Skole, Damhaven Skole, Egtved Skole, Gauerslund Skole, Grejsdal Skole, Kollerup Skole og Smidstrup-Skærup Skole. Indtil videre har Damhaven Skole, Egtved Skole, Gauerslund Skole og Smidstrup-Skærup Skole valgt konkret facilitering af en eller flere forskere.

Konkret har skolerne mulighed for selv - i Ledelsen, Pædagogisk Udvalg eller Pædagogisk Råd - at kigge på resultaterne og herudaf udlede indikationer på styrker, behov og anbefalinger midtvejs i MMALP-processen samstemt med de øvrige tiltag på skolen. Det kan i sig selv være en ganske interessant øvelse - også som en slags opvarmning til den 3. vilkårsundersøgelse, som sættes i gang i begyndelsen af december. Skolerne har også mulighed for at invitere én eller flere forskere til at besøge skolen, Ledelsen, Pædagogisk Udvalg eller Pædagogisk Råd for at gennemgå tallene for interessante og brugbare indsigter.

Status på forsknings- og udviklingsprojekterne

Som nævnt ovenfor blev en række forsknings- og udviklingsprojekter sat i gang på de enkelte skoler i Vejle Kommune efter den 1. vilkårsundersøgelse. Flere skoler valgte selv at initiere og styre processen, mens andre skoler valgte at indlede et samarbejde med forskerne i Universe Research Lab. I det følgende redegøres for status på de enkelte projekter, som involverer forskerne samt en enkelt specialestuderende fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

ICDP, LP og Cooperative Learning: Frans Ørsted Andersen, lektor, Institut for Grundskoleforskning, DPU, Aarhus Universitet, ekstern forsker i Universe Research Lab

I efteråret 2009 påbegyndte forsker Frans Ørsted Andersen et forsknings- og udviklings samarbejde med Charlotteskolen og indledningsvis med Øster Starup Skole med henblik på at undersøge, hvilken effekt skolen har af en pædagogisk indsats baseret på ICDP- og LP-metoderne. Projektet satte også fokus på sammenhængen mellem en sådan pædagogisk indsats og mængden og omfanget af flow-situationer og – tilstande i klasserummet. Tidligt i forløbet blev det dog tydeligt, at Øster Starup Skole ønskede at arbejde selvstændigt med processen, hvorefter forskerens rolle begrænsede sig til nogle få vejledningssmøder.

ICDP og LP har fokus på relationer og kommunikation i klasserummet og den anvendte metode tog udgangspunkt i case studies med en hovedvægt på kvalitativ metode, dvs. fokus på de involverede lærere, elever og leders oplevelser i skolehverdagen. Der anvendes bl.a. indslag fra Kirsti Klettes og Kevin Rathundes klasserumsforskningsmetodik (Klette, 2003; Rathunde, 2003). Projektet blev afsluttet medio 2010 med offentliggørelse af en rapport¹ forfattet af Frans Ørsted Andersen samt Kasper Østergaard Linde og Gitte Højfeldt, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

Petersmindeskolen i Vejle har i forbindelse med MMALP-projektet valgt at sætte fokus på "Cooperative Learning" (CL), der har vundet en del udbredelse i Danmark i de senere år. Flere lærere på Petersmindeskolen har taget kurser i CL og er godt i gang med at praktisere systemet i deres klasser. Man kan overordnet betragte CL som en meget struktureret og systematisk måde at bedrive klasserumsledelse på, og på Petersmindeskolen, der har mange meget

¹ Se rapporten her: <http://www.mmalp.dk/Delprojekt-Effekten-af-p%c3%a6dagogisk-indsats-baseret-p%c3%a5-ICDP--og-LP-metoderne-.142.aspx>

store klasser (ikke usædvanligt med 28 elever), ser man CL som et redskab, der giver god mening i mange sammenhænge i hverdagen.

I forbindelse med følgeforskningen i forhold til anvendelse af CL på Petersmindeskolen er der her i efteråret 2010 udført casestudier koncentreret om to klasser og deres klasselærere. Casestudierne er gennemført i august-september-oktober-november 2010 og fortsætter i december og januar-februar (2011), dog med en foreløbig afrapportering inden jul.

Artfulness: Tatiana Chemi, PhD, Forsker, Universe Research Lab og Postdoc., Institut for Grundskoleforskning, DPU, Aarhus Universitet

Projektet om Artfulness undersøger, hvorvidt og hvordan kreativiteten og æstetiske læreprocesser befordres og implementeres i folkeskolen i praksis. Udgangspunktet er konkrete udviklingsprojekter, som er målrettet at implementere kunstens største udbytte, nemlig: koblingen mellem et højt niveau af kognitiv udfordring og positive emotioner. Med andre ord er fokus på, hvordan kunst, kunstbaserede undervisningsforløb og/eller æstetiske læreprocesser kommer til udtryk på forskellige måder, og hvilken betydning disse didaktiske og pædagogiske former kan have for bl.a. elevers trivsel, sociale relationer og læring. Formålet med projektet er at skabe dybere videnskabelig indsigt i kunst i undervisning, set i forhold til forskellige typer af udviklingsprojekter, som anvender forskellige kunstarter eller kunstinspirerede tilgange som undervisningsredskaber.

Projektets ambition på længere sigt er at bidrage til en skolekultur som påskønner, plejer og opfostrer de kunstneriske og æstetiske læreprocesser med henblik på at dyrke helheden i læringsmiljøer. Derfor kan dette projekt både være af interesse for undervisningssektoren (de optimale læringsmiljøer), for kunstneres verden (kunstens didaktiske funktion) og for samfundet som helhed (det hele menneske).² Dette undersøges ved hjælp af kvalitative data (etnografiske interviews og observationer) og et mindre omfang af kvantitative data i form af flowmåling og selvrapportering. Status er, at de afsluttende rapporter er under udarbejdelse, og den første rapport er netop offentliggjort ultimo november 2010³.

² Fra: Chemi, Tatiana. (2010). "Artfulness i læring og undervisning: et forskningsprojekt om kreativitet og æstetiske læreprocesser". I: *Undervisere*, UN9, september 2010, www.undervisere.dk/ObjectOtherShowExtra.aspx?objectId=64138

³ Læs rapporten her: Animationsværksted: Integration af kreative og boglige fag i undervisningen <http://www.mmalp.dk/page52.aspx?recordid52=51>

Målgruppen for dette studie og disse rapporter er først og fremmest praktikerne: de lærere og pædagoger, som gerne vil vide mere om anvendelsen af kunst i undervisningen og vil undersøge koblingen mellem det emotionelle og det intellektuelle udbytte heraf. Ligeledes henvender rapporterne sig til de kunstnere, som har interesse i at samarbejde med skolerne og gerne vil forstå udfordringerne bag mødet med skolekulturen bedre. Sidst, men ikke mindst, er rapportererne henvendt til teoretikerne på baggrund af nye originale data og fortolkninger heraf, som kan øge en teoretisk forståelse af skolepraksisser. Men henblik på at opnå også en praktisk forståelse og implementering af teorier er ambitionen at række ud til politikerne i håbet om at initiere gode læringspotentialer, som rapporternes resultater kan inspirere til.

Den pågældende forsker har et gensidigt udbytterigt samarbejde i forsknings- og udviklingsprojekter med Andkær Skole, Engum Skole og Nørup Skole og har genereret data fra Bredsten Skole, Kollerup Skole, 10. kl. Ungdomscenter samt Bredager Skole til brug for den samlede forskningsrapport om *Artfulness*, som forventes primo februar 2011.

Relationskompetence og foretagsomhed: faglig leder Anne Kirketerp, Aarhus Entrepreneurship Centre, Aarhus Universitet, ekstern forsker i Universe Research Lab og lektor Hans Henrik Knoop, Institut for Læring, DPU, Aarhus Universitet og ekstern forsker i Universe Research Lab

På baggrund af fortolkningen af den første survey (vilkårsundersøgelse) i 2009 udviklede Egtved Skole et ønske om at arbejde med relationskompetence. I samarbejde med forsker Anne Kirketerp blev der i foråret 2009 udviklet en metode og teori for at træne og udvikle en fælles forståelse af relationskompetence. Metoden tog udgangspunkt i Marte Meo metoden, hvor der systematisk tages udgangspunkt i det velfungerende i stedet for det dårligt fungerende.

I august 2009 samledes alle lærere/pædagoger til en fælles pædagogisk dag, hvor forsker Anne Kirketerp og daværende forskningsdirektør Hans Henrik Knoop holdt oplæg og faciliterede en proces med henblik på at udvikle en fælles forståelse af, hvordan relationskompetence viser sig i praksis.

Dette arbejde udmøntede sig i et udviklingsprojekt, hvor alle lærere og pædagoger blev filmet i én lektion, hvorefter den enkelte lærer i samarbejde med en kollega udvalgte to minutter "gyldne øjeblikke" hvor underviserens relationskompetence var særlig tydelig.

Ultimo 2009 blev fem fokusgrupper á 4-5 lærere interviewet med henblik på at undersøge, hvorledes fokus på relationskompetence havde virket på undervisernes generelle oplevelse af trivsel (forstået som lyst til at lære og lyst til at handle = foretagsomhedskompetencer).

Medio 2009 besvarede alle lærerne og pædagogerne 2. survey, og der blev afholdt et afrapporteringsmøde på Egtved Skole i august 2010. På dette møde blev de foreløbige resultater fra fokusgruppeinterviews samt de foreløbige sammenligninger fra 1. og 2. survey fremlagt.

Resultaterne fra de kvalitative interviews og kvantitative undersøgelser peger på, at undervisernes relationskompetencer er øget markant. Dette ser ud til at have en bred og stærk effekt på den generelle trivsel på skolen. En afsluttende udviklings/forskningsrapport publiceres ultimo 2010.

Altruisme i skolen: Christina Lüthi, Forsker, Universe Research Lab

Altruismeprojektet er et forskningsprojekt, som konkret undersøger, hvorvidt og hvordan skoleelever oplever, at de hjælper hinanden på hhv. aldersopdelte og aldersintegrerede indskolinger, og hvilken betydning dette kan have for disse elevers læring og trivsel. Med andre ord fokuserer dette projekt på elevernes positive sociale relationer og betydningen af disse for elevernes læringsmiljøer.

Ambitionen for projektet er at bidrage med ny viden om gode læringsmiljøer, der kan være med til at styrke fremtidens skoler. Med sit potentiale for at fremhæve styrker og behov i undervisningssektoren, kan projektet principielt få stor betydning for den enkelte elevs læring og trivsel, såvel som den danske samfundsudvikling. Projektet kan især siges at være relevant for praktikere i skoleverdenen, samt beslutningstagere og forskere, der beskæftiger sig med undervisningsområdet.

Undersøgelsens datamateriale består både af kvantitative data og kvalitative data fra fire folkeskoler i Danmark. Den kvantitative del indbefatter data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt op til 600 deltagende indskolingselever på fire folkeskoler (500 deltog). Den kvalitative del består af data fra deltagende feltarbejde samt en lang række interview med indskolingselever. Disse data suppleres af fotos fra de deltagende skoler, som skolerne selv har taget med engangskameraer.

Status er, at alle data er indsamlet og er i gang med at blive bearbejdet/analyseret, i takt med at den afsluttende rapport er ved at blive skrevet. Den endelige rapport forventes publiceret primo 2011⁴.

Det understeges, at omtalte rapport skrives primært til praktikere i undervisningssektoren med henblik på at gøre forskningens resultater direkte brugbare i praksis. Målet med rapporten er især at bidrage med viden om, hvordan skoler i endnu højere grad kan kvalificere og styrke eleveres skolestart for derigennem at bidrage til flere positive indskolingsforløb. Mere konkret kan den viden, som projektet frembringer, ses som en form for idékatalog, som praksis kan anvende fremadrettet til at fremme eleveres læring og trivsel i grundskolen.

Sammenhænge mellem de Fysiske Rammer, Kreativitet og Læring: Nikolaj Bebe, Cand. Pæd., daværende specialestuderende tilknyttet Universe Research Lab

I forbindelse med sit studie på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, blev Nikolaj Bebe tilknyttet Universe Research Lab med henblik på at afdække sammenhængen mellem de fysiske rammer, kreativitet og læring i MMALP-projektet i samarbejde med Forsker Tatiana Chemi og Ekstern Forsker Frans Ørsted Andersen. Samarbejdet resulterede i et speciale baseret på feltstudier og observationer på fem skoler i Vejle⁵.

⁴ Hør Christina Lüthi fortælle om altruisme som forskningsfelt på DR P1, 16. november 2010. Læs mere her: <http://www.mmalp.dk/Nyheder.52.aspx?recordid52=52>

⁵ Specialet kan læses her: <http://www.mmalp.dk/Delprojekt-Sammenh%C3%A6nge-mellem-de-fysiske-rammer%2C-kreativitet-og-l%C3%A6ring.147.aspx>

Sammenfatning

Som beskrevet er 2. vilkårsundersøgelse ikke andet eller mere, end hvad man kunne kalde "en mellemtid", som har gjort det muligt at få fingerpeg om, hvordan det går i projekt Mange Måder At Lære på. Som beskrevet har det været svært at udlede ret meget på kommunalt niveau, men på skoleniveau, forudsat at svarprocenten har været høj nok, har det været muligt at bruge resultaterne strategisk og integreret i skolernes øvrige udviklingstiltag. Vi er i kontakt med 8 skoler – Bredagerskolen, Damhaven Skole, Egtved Skole, Gauerslund Skole, Grejsdal Skole, Kollerup Skole, Smidstrup-Skærup Skole og Bredsten Skole – på den baggrund. Alle skolerne har modtaget resultaterne af deres skoles besvarelser, og alle er blevet opfordret til at forholde sig aktivt til disse resultater. Skolerne er gjort opmærksomme på, at resultaterne er kommet let forsinkede og er desuden blevet mindet om dels, at deltagelsen var frivillig, og dels at undersøgelsen blev afviklet midt i en meget turbulent periode med afskedigelser. Derudover har vi gjort det klart for skolerne, at resultaterne ikke kan sammenlignes direkte med resultaterne af 1. vilkårsundersøgelse, dels fordi spørgeskemaet var reduceret til mindre end halvt så mange spørgsmål som i 1. vilkårsundersøgelse, dels fordi besvarelsen var frivillig for skolerne, og dels fordi det ikke nødvendigvis er helt de samme personer, som svarede på 1. og 2. vilkårsundersøgelse. Med disse forhold in mente opfordredes skolerne til at lade sig inspirere af resultaterne ved at arbejde aktivt med dem på en eller flere af følgende muligheder:

1. Skolerne kan selv - i Ledelsen, Pædagogisk Udvalg eller Pædagogisk Råd - kigge på resultaterne og herudaf udlede indikationer på styrker, behov og anbefalinger midtvejs i MMALP-processen - samstemt med de øvrige tiltag på skolen. I betragtning af, at 3. vilkårsundersøgelse indledes i begyndelsen af december måned, vil en bearbejdning og diskussion af resultaterne af den 2. survey efter al sandsynlighed motivere medarbejdere til at deltage aktivt i projekts afsluttende fase.
2. En eller flere forskere kan besøge skolen - Ledelsen, Pædagogisk Udvalg eller Pædagogisk Råd - for at gennemgå tallene for interessante og brugbare indsigter.

Forskerne er i øvrigt åbne overfor skolernes ønsker og deltager gerne i en dialog om mulighederne.

Ånden i dette har primært været et ønske om at bistå de skoler, som har deltaget aktivt i 2. vilkårsundersøgelse med en så høj svarprocent, at resultaterne er anvendelige, i deres arbejde med udgangspunkt i deres aktuelle behov.

Perspektivering og 3. vilkårsundersøgelse

MMALP nærmer sig nu sin afslutning. Siden starten i 2009 har projektet haft til formål at tjene til bedring af arbejdsvilkårene for lærere, pædagoger, ledere og elever på Vejle Kommunes skoler. Det er blandt andet sket ved at tage udgangspunkt i alle lærere, pædagoger og lederes vurdering af egne arbejdsvilkår samt drøftelser heraf på hver eneste skole. Dette var et solidt demokratisk udgangspunkt, som gav alle en stemme i forhold til at etablere såvel datagrundlaget (via spørgeskemabesvarelserne) som i forhold til at vurdere det (ved fortolkningsmøderne).

På baggrund af den 1. vilkårsundersøgelse blev det således muligt for skolerne at arbejde målrettet i forhold til det, man var allermost interesseret i på skolerne. Nogle skoler gjorde det ved at invitere forskere til samarbejde; nogle samarbejdede med konsulenter, mens nogle arbejdede uden indblanding udefra. Det er imidlertid indtrykket, at langt de fleste skoler virkelig har været interesseret i at skabe udviklinger, som tog udgangspunkt i reelle behov på skolerne – som fx identificeret gennem 1. vilkårsundersøgelse – frem for fjerne krav om det ene eller andet, som måske kun havde meget lidt relevans for de lokale forhold.

Den 2. vilkårsundersøgelse var som nævnt frivillig og kun en mindre del deltog i denne. Derfor bliver den udelukkende brugt som midtvejsstatus og som afsæt for formidling af gode historier fra nogle af de skoler, som har ønsket dette.

Nu er vi så nået til 3. vilkårsundersøgelse, hvor det endnu engang er muligt for lærere, pædagoger og ledere at bruge deres indflydelse ved at vurdere deres arbejdsvilkår i skolerne. Det er ikke mindst vigtigt, at tillidsrepræsentanterne er klædt godt på til de drøftelser, der måtte være herom på skolerne.

Som bekendt, kan der godt være modvilje mod at svare på spørgeskemaer, fordi man for ofte har oplevet, at besvarelserne ikke er blevet brugt til noget vigtigt efterfølgende, men i denne sammenhæng er der al mulig grund til at sikre, at de svar, som gives – og dermed de behov og ønsker skolens nøglepersoner indirekte fremsætter - bliver set, hørt og taget alvorligt af forvaltningen, af politikere og af befolkningen i det bredere samfund.

Skolens fremtid er af største betydning for vor fælles fremtid, men det er svært at forestille sig en skole i fremtiden, uden at de professionelle i markant grad er med til at tegne den, uden at eleverne oplever glæde og mening ved at gå i skole, og uden at ledere reelt oplever at kunne agere som ledere.

Derfor er det vigtigt, at alle forstår, at det i meget høj grad er i lærernes og pædagogernes og ledernes interesse, at de svarer på spørgeskemaerne og derigennem får optimal indflydelse på deres egne arbejdsvilkår i skolen.

Det er med andre ord elementært vigtigt, at alle deltager aktivt i 3. vilkårsundersøgelse, fordi det er i alles interesse, at lærere, pædagoger, ledere og elever får optimal indflydelse og ansvar i forhold til egne vilkår i skolen.